

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Чапюк Олени Петрівни на тему «Регіональний вимір капіталізації економіки», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка у спеціалізовану вчену раду К 20.051.12 ДВНЗ «Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» МОН України

1. Актуальність теми дослідження

Економічний зміст капіталізації полягає у нарощенні вартості капіталу, що належить суб'єктам усіх рівнів господарювання на основі зростання їх господарського потенціалу й ефективності функціонування, що багато в чому визначає темпи розвитку і конкурентоспроможність, як сучасної економіки в цілому, так і її окремих регіонів. створює передумови для збільшення якості життя і добробуту населення. Значення капіталізації зростає в умовах ретельних змін у виробничій і інституціональній структурі, фінансовій сфері національної економіки, здійснюючи суттєвий вплив на розвиток всіх регіонів. Капіталізацію регіону можна охарактеризувати як збільшення вартості регіональних активів за рахунок більш ефективного залучення їх в економічний оборот його ресурсів.

Програма розвитку процесу капіталізації в умовах сучасної економіки дозволяє представити цей процес у вигляді сукупності економічних відносин, суб'єктами яких виступають регіони. Розвиток регіону як суб'єкта процесу капіталізації забезпечує зростання вартості економічних активів, які перебувають на його території і втягуються в систему глобальних обмінів на основі підвищення якості виробленої, інноваційної та іншої інфраструктури за рахунок регулярного приросту валового регіонального продукту. В результаті починає зростати інвестиційна привабливість регіону, що веде до розвитку процесу капіталізації.

Гострота соціально-економічних проблем в Україні має значні регіональні відмінності. Це стосується як рівня економічного розвитку, так і стану соціальних процесів, особливо рівня життя населення, які нині належать до найбільш пріоритетних проблем наукових досліджень. Для розв'язання зазначених проблем необхідно вирішити ряд питань, які стосуються обґрунтування і розробки практичних рекомендацій щодо діагностики та механізмів підвищення капіталізації економіки регіонів України.

Саме такій актуальній тематиці присвячене дисертаційне дослідження Чапюк Олени Петрівни, у якому подано нове вирішення наукового завдання – обґрунтування механізмів підвищення ринкової вартості регіонів країни на основі розробки підходів до регіонального виміру капіталізації економіки та впливу на даний процес банківського сектора.

Тематика дослідження відповідає пріоритетним напрямкам розвитку науки та техніки, визначеними Верховною Радою України, а саме: з вирішення проблем розвитку людського потенціалу та формування громадянського суспільства; забезпечення збереження навколишнього середовища (довкілля) та сталого розвитку. Дисертаційне дослідження є частиною науково-дослідних держбюджетних робіт зокрема: «Механізми фінансового забезпечення сталого розвитку України та її регіонів» (номер державної реєстрації 0115U002200, 2015 р.), де використано розробки автора з обґрунтування прогностичної моделі оцінки капіталізації економіки регіону (довідка про впровадження № 53-19-33 від 19.01.2016 р.), «Обґрунтування комплексної програми розвитку туристично-рекреаційної сфери у транскордонних регіонах» (номер державної реєстрації 0112U000291, 2012-2014 рр.), де використано розробки автора щодо систематизації причин, які зумовлюють негативну динаміку залучення кредитних ресурсів в реальний сектор економіки та обмежують рівень капіталізації економіки регіонів у площині умов надання кредитних ресурсів, що дозволило визначити вплив банківського сектора на розвиток туристично-рекреаційної сфери у транскордонних регіонах (довідка про впровадження № 54-19-33 від 19.01.2016 р.), «Механізми фінансової стабілізації та підвищення капіталізації регіонів в умовах децентралізації України» (номер державної реєстрації № 203-16, 2016-2018р.), де використано розробки автора з обґрунтування капіталізації регіону як системи взаємозв'язаних процесів: нагромадження капіталу, інвестування капіталу, створення та розподілу доданої вартості, що у комплексі характеризують її як процес нарощення ринкової вартості регіону (довідка про впровадження № 295-19-33 від 24.02.2016 р.).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Отримані дисертантом наукові результати є особистим внеском автора у

вирішення проблем оцінки рівня капіталізації економіки регіону.

Дисертаційна робота складається з трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У першому розділі роботи обґрунтовано теоретичні підходи до дослідження сутності капіталізації економіки регіону, визначено зміст та здійснено типологію капіталізації, обґрунтовано роль банківського сектора у капіталізації економіки регіону та визначено вплив капіталізації економіки на ринкову вартість регіону. Другий розділ роботи містить діагностику рівня капіталізації регіонів країни як процесу нагромадження, інвестування капіталу та створення і розподілу доданої вартості з визначенням ролі банківського сектора у даному процесі. У третьому розділі роботи розроблено: прогностичну модель капіталізації економіки регіону; регіональну модель впливу банківського сектора на процес капіталізації економіки; стратегічні засади капіталізації регіону у системі забезпечення економічної безпеки.

У дисертації досліджено сутність капіталізації економіки регіону та виокремлено функції капіталізації регіону, до яких віднесено: трансформаційну, накопичувальну, відтворювальну, інвестиційну, стимулюючу, стратегічну, інформаційну, прогностичну, розподільчу та визначено їх особливості для ефективного та неефективного типу.

Автором доведено, що капіталізацію слід розглядати як комплексне явище, зв'язаних між собою процесів, таких як нагромадження, інвестування капіталу та створення і розподілу доданої вартості. На основі чого було визначено функції капіталізації для ефективного та неефективного типу їх реалізації.

У роботі доведено вплив банківського сектора на процес капіталізації економіки регіону та визначено його соціальну та економічну роль, що дозволило визначити форми фінансової підтримки регіональних проектів банківськими структурами.

У дисертації встановлено взаємозв'язок між капіталізацією регіону та його ринковою вартістю.

У роботі доведено, що діагностика капіталізації економіки регіону повинна включати оцінку її рівня як нагромадження, інвестування капіталу та створення і розподілу доданої вартості. На цій основі автором проведено діагностику капіталізації економіки регіону та впливу банківського сектора на даний процес.

У роботі доведено, що важливим елементом підвищення капіталізації є

прогнозування її рівня, алгоритм якого базується на методі екстраполяції тренду як процесу нагромадження, інвестування капіталу та створення і розподілу доданої вартості, що стало умовою визначення перспектив капіталізації регіону.

Результати проведеної роботи дозволили виявити лінійну залежність між станом банківського сектора та рівнем соціально-економічного розвитку на основі регіональної моделі впливу банківського сектора за трьома сценаріями: песимістичним, реалістичним та оптимістичним.

Заслуговують на увагу підходи дисертанта до розробки оцінки економічної безпеки регіону за капіталізацією, що дозволило виявити слабкі та сильні сторони капіталізації кожного регіону та виділити основні типи стратегії та запропонувати інноваційно-інвестиційні механізми їх реалізації.

Наведені вище результати дослідження О.П. Чапюк, їх достовірність та практичне значення підтверджуються сукупністю наведеного у роботі статистичного та аналітичного матеріалу, актами впровадженя Луцького національного технічного університету(довідка про впровадження № 52-19-33 від 19.01.2016 р.);діяльності відділу з питань бюджету, економічної політики та проектної діяльності виконавчого апарату Волинської обласної ради (акт впровадження № 211/33/2-16 від 02.02.2016 р.);у роботі Департаменту економічного розвитку і торгівлі Волинської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 83/02-11/2-16 від 05.02.2016 р.); у роботі Північно-західного РУ ПриватБанку (акт впровадження №1 від 29.01.2016 р.).

3. Найбільш вагомні результати дослідження, їх наукова новизна та практичне значення

Визначним науковим доробком Чапюк О.П. є нове теоретико-методологічне обґрунтування засад вирішення наукової задачі – обґрунтування механізмів підвищення ринкової вартості регіонів країни та впливу на даний процес банківського сектора.

Найбільш значущими науковими здобутками Чапюк О.П. є:

- запропоновано підхід до визначення капіталізації регіону як сукупності зв'язаних між собою процесів, таких як нагромадження, інвестування капіталу та створення і розподілу доданої вартості процесів(п. 1.1 роботи);

- розроблено типологію капіталізації економіки регіону, яка поділяється на ефективний та неефективний типи (п. 1.1);

- обґрунтовано підхід до визначення зв'язку між капіталізацією регіону та ринковою вартістю з виділенням завдань на нинішньому етапі розвитку та очікуваних результатів (п. 1.3 роботи);

- розроблені методичні підходи до діагностики капіталізації регіону та впливу банківського сектора на даний процес (п. 2.2 -2.4 роботи);

- узагальнено та систематизовано причини, які впливають на від'ємну динаміку залучення кредитних ресурсів в реальний сектор економіки, які лежать в площині умов надання кредитів, такі як платність, строковість, повернення (п. 3.2 роботи);

- підходи до формування напрямів нарощення капіталізації.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Результати наукового дослідження О.П. Чапюк висвітлені у 17 наукових працях в тому числі 2 монографіях у співавторстві, 10 статтях у фахових виданнях, 5 - у матеріалах і тезах конференцій, загальним обсягом 7,7 д.а., з яких 5,8 д.а. належать особисто автору. У наукових працях подане напрацювання автора за усіма основними напрямками дослідження. Зміст автореферату О.П. Чапюк висвітлює основні положення дисертації.

5. Дискусійні положення і недоліки роботи

До дискусійних положень дисертації можна віднести:

1. Автором запропоновано підхід до типології капіталізації економіки регіону, що передбачає її поділ на ефективний та неефективний типи. При цьому ефективний тип визначається як такий, що передбачає справедливий розподіл економічних благ серед населення регіону. На нашу думку, варто було б зосередити більше уваги на обґрунтуванні механізмів такого розподілу між регіонами України.

2. Робота значно виграла б, якби була досліджена залежність між капіталізацією та оподаткуванням суб'єктів господарювання регіону, що значним чином є взаємопов'язаними, і від рівня створення фіскальних передумов у значній мірі

залежить рівень капіталізації економіки регіонів.

3. У 2.2 - 2.4 запропоновано оцінку рівня капіталізації процесу нагромадження, інвестування капіталу та створення і розподілу доданої вартості регіону (с. 78-124). Така пропозиція мала б більше практичне значення коли б супроводжувалася відповідним програмним забезпеченням.

4. Автором виявлено, що значна частина регіонів України позиціонується як слабка за рівнем створення і розподілу ВДВ (80 % регіонів). Така ситуація є вкрай негативною, що вимагає від автора зосередження більшої уваги на розробці механізмів розвитку внутрішнього ринку з виготовлення продукції та послуг високого вмісту доданої вартості.

5. У роботі здійснене прогнозування рівня капіталізації економіки на прикладі Волинської області, що передбачає застосування регресійного аналізу з використанням методів екстраполяції трендів за показниками нагромадження, інвестування капіталу, створення і розподілу доданої вартості. Разом з тим, проведення прогнозних розрахунків базується на даних 2010-2015 років, що вимагає охоплення більшого часового лагу вихідних показників.

Разом з тим, вказані недоліки та дискусійні положення не носять принципового характеру і не применшують загальної позитивної оцінки виконаного дослідження. його теоретичної та практичної значимості.

6. Загальний висновок

Вищенаведене дає підставу стверджувати, що проведена робота є завершеною самостійною науковою працею, актуальним та своєчасним дослідженням з питань регіональної економіки України та вагомим внеском у розробку теоретичних основ розвитку продуктивних сил. Вона виконана на належному науковому рівні, за змістом, структурою, актуальністю, оформленням, новизною дослідження і практичним значенням відповідає вимогам МОН України «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» та паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Наукові положення, висновки, практичні та методичні рекомендації обґрунтовані та апробовані у роботі, характеризуються науковою новизною та мають прикладне значення. Основні наукові результати достатньо повно відображені в публікаціях автора. Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертаційного дослідження.

Здобувачем знайдено нове вирішення важливої науково-практичної задачі обґрунтування механізмів підвищення ринкової вартості регіонів країни на основі розробки підходів до регіонального виміру капіталізації економіки та впливу на дані процес банківського сектора.

Виходячи з вищезазначеного, вважаю, що представлена дисертаційна робота на тему „Регіональний вимір капіталізації економіки” відповідає вимогам кандидатських дисертацій, а її автор – Чапюк Олена Петрівна заслуговує на присвоєння їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент – кандидат економічних наук,
доцент кафедри маркетингу, інновацій
та регіонального розвитку
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Є.І. Венгер

